

Ծ Ի Ա Ծ Ա Ն

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ, ՆՈՐԱԼՈՒՐՔ ԵՒ ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՂՆ

Դերասյուսի Արքայան Տէր,

Քաղաքիս գաւառական շաքաթագիրն իւր տեղական լուրերուն մէջ ի 6 հոկտեմբեր ամսոյս հրատարակեց յօդուած մի այսու վերնագրով. «Գրիգոր Լազարեան Քէպապեանց»։ Այս նորահաս երիտասարդին բնական Ֆարտարմուծիւնը արդէն յայտնի էր՝ ինչպէս քաղաքիս համազգեաց, նոյնպէս եւ ոմանց յօտարազգեաց, եւ բնական հակամիտութիւն ունելով մեքենական արհեստներու, իւր մասնաւոր պարապմանց մէջ՝ երբեմն մտաց հանձարն եւ ձեռաց Ֆարտարմուծիւնն եւս կփայլեցընէր։

Այս հայազգի երիտասարդն է Հին Խրիմու քաղաքացի 22 ամաց՝ Գրիգոր Լազարեան Քէպապեան, որ այս տեղի ժողովրդական Դպրոցին մէջ աշակերտութենէն յետքը մանրավաճառի չափաւոր առուտուրով կզբաղի, եւ իւր պարապուրդ ժամանակը իւր բնական Ֆարտարմուծիւնը կբանեցնէ։ Բաց յայսմանէ համեստ եւ պարկեշտ վարուքն եւս սիրելի եղած է մեր հասարակութեանը։ Բայց ունի շաքաթագրին հրատարակածը ընդհանուր զարմանաց եւ հետաքննութեան նիւթ ըրաւ նորա տաղանդը՝ թէ ի՞նչպէս առանց մեքենական արհեստի ծառայելոյ այս շնորհալի երիտասարդը Ֆարտար մեքենագործ մը երեւեցաւ քաղաքիս մէջ։

Մեր քաղաքին մեծ ժամացոյցը կախուած է Ռուսաց Ս. Աղեքսանդրի Նեւացւոյ մայր եկեղեցւոյն մէկ գմբեթին վերայ. սորա անգործածելի մնալը տասուերկու տարիէն աւելի է. եւ մէջի զանազան բազմատեսակ մեքենաներուն, այս տեղ գրտնուող շատ եւրոպացի եւ տեղական ժամացոյց

շինողներ խելք չհասցընելով, կա՛մ չեն յանձն առած շինել, եւ կա՛մ մեծ գումար պահանջելով՝ այնպէս թողած էին։ Ի վերջոյ այս երիտասարդը անցեալ ամսոյն մէջ Թոյլտուութիւն առաւ այն եկեղեցւոյ Հոգեւոր իշխանաւորներէն, ձեռք զարկաւ ծրի շինելու այն ժամացոյցը եւ յաջողութեամբ գլուխ հանեց. քանի մը հարկաւոր մեքենաներն իւր ձեռքովը նորոգելով բաւական բարակ, եւ քանի մի անիւներուն կոտրած ատամները կարկատելով, եւ ըստ ամենայնի մաքուր ժամացոյց մի գործատանէն նոր ելածի պէս՝ դրաւ տեղը, եւ մինչեւ ցայսօր այնպէս անսխալ կշարունակէ իւր ընթացքը, բառորդներու եւ ժամերու զանգակահարութիւնքը, որ բոլոր քաղաքիս լսելի կլինի. յոյս կայ որ մի եւ նոյն կերպով յաջողակ յարատեւութիւն ունենայ։

Տաւրիոյ շաքաթագրին խմբագրողին պէս եւ ես ինքնին իբրեւ ականատես կվկայեմ, որ այս տաղանդաւոր երիտասարդը գիտէ շինել նոր ժամացոյցներ, թէ՛ պատի եւ թէ՛ ծոցի. հմուտ է բազմատեսակ մեքենայից շարժմանց, եւ մէկ անգամ տեսնելով՝ գիտէ առողջ դատողութեամբ նորաշնթացքը քննել եւ ապացուցանել։ Նմանապէս եւ երկրագործութեան մեքենայից համար, որ այս տարիներս բաւական շատցան թերակըզ-զոյս մէջ, մեծ ընդունակութիւն ունի։

Այս երիտասարդիս բնական տաղանդը նոր ազգասիրական ասպարէզ բացաւ տեղւոյս հայազգի երիտասարդաց. որ չնայելով թէ դեռ վաճառականութեան առաջին կամ երկրորդ քայլը կփոխեն, եւ տեսնելով իրենց ընկերին այսպիսի Ֆարտարութիւնը, պարտաւորեցին իմ ներկայութեանս այն յիշեալ տաղանդաւոր երիտասարդը որ իրենց ծախիւքը շինէ նոր ժամացոյց մի քա-

դաքիս Հայոց Վերափոխման եկեղեցւոյ նորակառոյց զանգակատանը համար, որ ինչպէս յայտնի է Սրբազան Տեառնդ՝ կկանգնէ իւր սեպհական արդեամբքը բարեպաշտ եւ ազգասէր Մերկեռիոս Ազայն Մոմճեան, նուիրելով չորս հազար արծաթ րուպի:

Շատ տեսակ մտածմունք պարտաւորեցին զիս, Սրբազան Տէր, խոնարհաբար խնդրել Ձեզմէ որ բարեհաճիք հրատարակել այս նամակս Ձեր ազգայն Միաժանին մէջ:

Քանի՜ քանի այսպիսի տաղանդաւոր երիտասարդներ իրենց բնական հանճարը ծաղկեցնելոյ համար՝ չունելով միջոց, կամ ազգային ձեռնտուութիւն, հառաչանօք կանցնեն իրենց օրերը. որ եթէ Ազգային պաշտպանութիւն մի գտնելոյ, կամ Ազգին իրենց ընդունակութեանցը յարմար վարժարաններ ունելոյ բարեբաղդութիւնն ունենային, հարկաւ Ազգիս մէջ կլինէին գերահռչակ ծովանկար կամ պատկերահան, անուանի մեքենագործ, երեսելի բնալոյծ եւ համբաւաւոր ճարտարապետ: Կմխիթարուիմ միայն այսու որ մեր նախնեաց բնական հանճարեղութիւնը կայ եւ այժմ իւր որդւոց մէջ, եւ տեղ տեղ այսպիսի դէպքերով կփայլի նաեւ օտար ազգաց առջեւ: Նոյնպէս կմխիթարուիմ որ մեր Ազգային նոր սերունդն եւս ունի ազգասիրական հոգի, որով իւր հասակակից ընկերին ճարտարութիւնը չխնայէր փայլեցունել իւր եկեղեցւոյ վերայ:

Ակն ունիմ որ մեր ազգասէր իշխանքն եւս կարդալով այս յօդուածը եւ Տաւրիոյ շաքարագրին 40 համարը, չեն խնայեր իրենց առատածեռնութիւնը՝ ուր որ տեսնեն այսպիսի տաղանդաւոր նորահաս որդիք Ազգիս. կօգնեն նոցա բարերարութեամբ՝ յուղարկելով տէրութեան վարժարանները որ ուսում առնուն, եւ իրենց բնական հանճարը կատարելագործեն:

Ակն ունիմ որ նաեւ Թերակղզւոյս Մեծարու հայազգի կալուածատէրները կդարձնեն իրենց

ազգասիրական նկատողութիւնը այս պատուելի Պ. Քէպապճեանին վերայ, իրենց երկրագործական մեքենայից պակասութիւնը լեցընելը յանձնելով նորա ճարտարութեանը:

Եւ ահա կթարգմանեմ այս յոյսերով այն գովաբանական Թերթը որ Պ. Քէպապճեանն ընդունեցաւ այն ժամացուցին նորոգութեան համար տեղւոյս Ռուսաց Հոգեւոր իշխանութենէն, եւ կդնեմ այս տեղ. «Տաւրիոյ գաւառի Հին Խրիմ քաղաքին «քաղաքացի Դրիգոր որդի Քէպապճեան Ղազարու, իւրուսաւորչական Հայոց դաւանութենէ, «իճնէ ամաց 22, բնական հանճարեղութեամբ «մտաց իւրոց ստանալով զհիմնաւոր հմտութիւն «շինելոյ մեքենայս ժամացուցի, յայսմ 1862 ամի ի «յունիսի ամսեան նորոգեաց զիվաղ ժամանակաց «շինեալ եւ իբազում ամաց հետէ խանգարեալ ժամացոյց գմբեթին Մայր եկեղեցւոյ Սիմֆերոփոլի «որ յանուն Աղեխանդի Նեաւոյ, առանց ինչ «պահանջից, ձրի: Իցոյց գոհունակութեան մերոյ «ընդ այսպիսի ջերմեռանդն եւ հանճարեղ վաստակ Պ. Քէպապճեանի, տուաւ նմա գովաբանական Թերթս այս յԱւագ Հոգեւորականաց եւ «յերէցփոխանէ այսր Մայր եկեղեցւոյ կանոնաւոր «ստորագրութեամբ եւ կնքով: «Իմֆերոփոլ, ի 10 սեպտեմբերի 1862 ամի»:

Կնքելով զնամակս որդիական խորին ակնածութեամբ, բարեբաղդ զանձն իմ համարիմ մնալ

Սրբազան Տեառնդ

Անճանալի ծառայ

Աւագ Քանանայ ՅԱՌԸ ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ.

ի 10 Հոկտեմբերի 1862.

Ի ՍԻՄՖԵՐՈՓՈԼ.

